

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«ІСТОРІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 5

від «15» січня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Історія декоративно-прикладного мистецтва
Викладач	Гнатюк Михайло Васильович
Контактний телефон	097 90 600 73
Е-mail викладача	mychailo.hnatyuk@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4664
Консультації	Середа, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Для усестороннього розвитку художника-педагога важливим є набуття знань із історії декоративно-прикладного мистецтва, від найдавніших часів до сьогодення. Оскільки базові знання з історії мистецтва здобувачі освіти отримують на рівні бакалаврів, тому програмою передбачено поглиблене вивчення декоративно-прикладного мистецтва окремо. Саме в такому аспекті дисципліна становить зацікавлення для майбутніх фахівців, які вже володіють знаннями галузі. Лекції допоможуть поглибити необхідні знання для написання дипломної роботи та практичної діяльності; розширять межі творчих зацікавлень та вподобань; сприятимуть розумінню філософії художнього ремесла та декоративно-прикладного мистецтва. Предметом вивчення дисципліни є мистецтвознавчий аналіз археологічних знахідок та інших музейних артефактів, які впливають на розвиток стилістики виробів. Окреслене коло питань з курсу історії декоративно-прикладного мистецтва сприятиме вирішенню проблем поглибленого розуміння усіх аспектів світосприйняття і творчості митців, чий твори стали знаковими для розвитку художньої культури.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою означеного курсу є вивчення історії розвитку та теоретичних основ декоративно-прикладного мистецтві України й набуття знань у практичній роботі.</p> <p>Основними цілями вивчення теоретичного матеріалу є наукове засвоєння, з огляду на знання історії та застосування художніх особливостей. Обрана методологія дисципліни полягає у вивченні та апробації знань про твори та їх походження, стилі та напрямки.</p> <p>Завдяки лекціям студенти засвоюють теоретичні відомості і найбільш важливі аспекти творчого процесу народних майстрів і художників, можливості використання їх надбань у навчальних закладах в майбутньому.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність:	
<p>ІК1. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p>	
Загальні компетентності (ЗК):	
<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.</p>	

Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

- ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
- ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.
- ФК8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Компетентності предметної спеціальності (ПК) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

- ПК1. Здатність усвідомлювати проблеми становлення й розвитку класичного і сучасного образотворчого мистецтва та педагогічної теорії і практики його навчання.
- ПК2. Здатність аналізувати, критично осмислювати, знаходити й розв'язувати протиріччя в художньо-творчих процесах та мистецько-освітніх явищах.
- ПК3. Здатність до теоретичних та експериментальних наукових пошуків у галузі образотворчого мистецтва та художньої педагогіки.
- ПК4. Здатність глибоко розуміти сутність понять естетичного, образотворчого, психолого-мистецького та художньо-педагогічного тезаурусів.
- ПК5. Здатність поповнювати фаховий запас спеціальних мистецтвознавчих та психолого-педагогічних знань.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

- РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.
- РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.
- РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.
- РН12. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.
- РН13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.
- РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРП) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

- ПРН1. Усвідомлює значущість національної та світової спадщини образотворчого мистецтва для навчання, виховання й розвитку особистості.
- ПРН2. Орієнтується на художньо-естетичні цінності різних видів і жанрів класичного і сучасного образотворчого мистецтва.
- ПРН3. Аналізує й узагальнює історичні віхи становлення й розвитку образотворчого мистецтва в його видовому, жанровому та стилістичному розмаїтті.
- ПРН4. Знає і використовує термінологію образотворчого мистецтва в академічно-творчій, науково-дослідній та художньо-педагогічній діяльності.
- ПРН5. Забезпечує наступність образотворчих і художньо-педагогічних традицій та інновацій.
- ПРН8. Визначає актуальні мистецтвознавчі і художньо-педагогічні проблеми та використовує відповідні наукові методи їх розв'язання.
- ПРН9. Знаходить, систематизує, аналізує й опрацьовує наявну навчальну і наукову інформацію з образотворчого мистецтва й споріднених галузей знань та створює наукові тексти

мистецтвознавчого, художньо-дидактичного і мистецько-освітнього змісту державною й іноземною мовами.

ПРН11. Використовує сучасні інформаційно-комунікаційні, комп'ютерно-графічні, мереживні і мультимедійні технології та технічні засоби навчання.

ПРН14. Популяризує й збагачує скарбницю національної художньої культури та прогресивні методики і технології навчання образотворчого мистецтва.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	18		
Практична робота	12		
Самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2	014 «Середня освіта»	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. зан-тя	сам. роб.
Тема 1. Історія декоративно-прикладного мистецтва від найдавніших часів до пізнього середньовіччя	2		4
Тема 2. Декоративно-прикладне мистецтво ранньо-історичної епохи.	2	2	6
Тема 3. Декоративно-прикладне мистецтво Київської Русі	2	2	8
Тема 4. Декоративно-прикладне мистецтво пізнього середньовіччя	2		6
Тема 5. Мистецтво XVII – XVIII ст.	2	2	8
Тема 6. Народне мистецтво та художні промисли XX ст.	2	2	8
Тема 7. Регіональні школи художнього ремесла.	2		6
Тема 8. Професійне декоративне мистецтво України II полов. XX – початку XXI ст.	2	2	6
Тема 9. Визначні майстри народного мистецтва кінця XIX – поч. XXI ст., їх участь у виставках (перегляд, аналіз і обговорення світлин та кінофільмів майстра етнографічної фотографії Юліана Дороша).	2	2	8

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 30 балів, Контрольна робота – 25 балів; Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 25.		
	Шкали оцінювання		
	Університетська	Національна	Шкала ECTS

	90 – 100	5	Відмінно	A
	80 – 89	4	Добре	B
	70 – 79			C
	60 – 69	3	Задовільно	D
	50 – 59			E
	26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1 – 25	0	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Вимоги до письмових робіт	<p>Контрольна робота – 25 балів Тестові завдання – 20 балів Самостійна робота – 25.</p> <p>Оцінювання письмових робіт проводиться згідно шкали оцінювання: A (відмінно) - виконання завдання згідно тематики та поставлених вимог з дотриманням ґрунтового аналізу досліджуваної проблематики та виявленням авторських умовиводів, гіпотез, припущень тощо - 5 (відмінно) - 90-100 балів; B (дуже добре) – виконання завдання вище середнього рівня із незначними помилками - 4 (дуже добре) - 80-89 балів; C (добре) – виконання завдання із значною кількістю помилок але з достатнім рівнем якості роботи в цілому - 4 (добре) - 65-79; D (задовільно) – виконане завдання частково відповідає поставленим вимогам та немає авторського рішення - 3 (задовільно) – 55-64; E (достатньо) – виконане завдання умовне, не опрацьовані головні вимоги, є реплікою чужих робіт - 3 (достатньо) - 50-54; FX (незадовільно) – не виконано основні вимоги до роботи, потребує доопрацювання на всіх етапах - 2 (незадовільно) - 35-49; F (неприйнятно) – завдання на початковому етапі, найнижча якість виконання - 2 (неприйнятно) - 1-34.</p>
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 30 балів
Допуск до підсумков. контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>
2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання

успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом №309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора №447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора №417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом №309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 273 с.
2. Білан М. С., Стельмашук Г. Г. Український стрій. Львів: Видав. "Фенікс", 2000. 326 с.
3. Булгакова-Ситник Л. Подільська народна вишивка: Етногр. аспект / Ред. О. М. Козакевич. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2005. 328 с.: іл.
4. Герус Л. Українська народна іграшка. Львів: Афіша, 2004. 262 с.
5. Гнатюк М. В. Художнє дерево в інтер'єрі народного житла: монографія. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 146 с.
6. Гнатюк М. В. Народне мистецтво і дизайн на виставках у Галичині. *Вісник Прикарпат. ун.-ту. Мистецтвознавство. Вип. III*. Івано-Франківськ: «Плай», 2001. С.65-69.
7. Гнатюк М. В. Народне мистецтво Покуття і Гуцульщини у світлинах Юліана Дороша. *Галичина: Всеукр. наук. і культ.-просвіт. краєзнавчий часопис*. Івано-Франківськ, 2003. №9. С.159-164.
8. Гнатюк М. В. Оздоблення елементів конструкції інтер'єру народного житла Галичини. *Українознавчі студії*. Івано-Франківськ, 2005-2006. №5. С. 217- 226.
9. Гнатюк М. В. Нев'янучі квіти Придністров'я. *Мистецтво в сучасній школі: проблеми, пошуки : Мат. наук.-метод. конференції. «Актуальні проблеми мистецької освіти: історія і сучасність» (м. Івано-Франківськ, березень 2007р.)* / За ред. М. Вовка. Івано-Франківськ: Вид. відділ ЦІТ ПНУ, 2007. С. 21- 29.
10. Гнатюк М. В. Писанкарство як засіб етновиховання в навчальному закладі. *Проблеми української народної педагогіки. Теорія і практика: Збірник наукових статей*. Івано-Франківськ: Плай, 2005. С. 199-205.
11. Гнатюк М.В. Декоративне малярство села Петриківки як джерело художнього виховання учнів. *Мистецтво в сучасній школі: проблеми пошуків / Матеріали науково-методичної конференції "Актуальні проблеми мистецької освіти: історія і сучасність" (м. Івано-Франківськ, березень 2008) / За заг. ред. доц. М. В. Вовка*. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ, 2008. Вип II. С. 17-27.
12. Гнатюк М. В. Яворівська іграшка і скриня: історія розвитку та художні особливості. *Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка*. Вип. XXVIII-XXIX. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. від ЦІТ ПНУ, 2009. С.21-27.
13. Гнатюк М. В., Грепиняк М. І. Народне мистецтво Гуцульщини і Покуття (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): Майстри, школи, музеї. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ, 2010. 325 с.
14. Гнатюк М. В. Фахові школи в професійному зростанні скульптора Григорія. *Вісник ПНУ. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 24-25. С. 136-145.

15. Гнатюк М. В. Народне декоративно-прикладне мистецтво і ландшафт Гуцульщини та Покуття як джерело художньої творчості, розвитку і виховання учнів. *Матеріали II Міжн. українсько-американської наук.-практ. Конф.: Карпати-Аппалачі: ф-ня особистості в контексті сталого розвитку гірських регіонів*. Івано-Франківськ, 2013. С.139-142.
16. Гнатюк М. В. Українська народна іграшка як засіб художньо-естетичного, трудового і національного виховання. *Гірська школа Українських Карпат. Наукове фах. вид-ня з пед. наук*. Івано-Франківськ, 2017. № 17. С. 81-90.
17. Гнатюк М. В. Народні художні промисли і ремесла Гуцульщини і Покуття: традиції, майстри, школи, їх вплив на розвиток етнодизайну Галичини. *Матеріали наук.-практичної конференції «Мистецтво у нелінійному просторі»*. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. // *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. Тернопіль, 2018. С.336-344.
18. Гнатюк М. В. Традиції яворівської школи художніх ремесел і актуальні питання мистецької освіти. *Вікова спадщина українського народу: регіональний аспект: Збірник наук. праць / [упор.: Л. В. Сліпчишин]*. Львів: СПОЛОМ, 2019. С.6-18.
19. Гнатюк М. В. Філософія творчості гуцульського різьбяр Івана Пантелюка. *Філософські дискурсії = Philosophical Discoursions*: збірник наукових праць. Наукове електронне видання. Івано-Франківськ: Філософська комісія ІФО НТШ, 2024. Вип. 1 (3). С. 23-31.
20. Гнатюк М. В. Творча діяльність фотографа Юліана Дороша на тлі культури і мистецтва Галичини 20-30 років ХХ століття / Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 77, том 1, 2024. С. 116-124.
21. Захарчук-Чугай Р. В., Антонович Є. А. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 342 с., ХХХІІ с. кольор. іл.
22. Історія декоративного мистецтва України. В 5-ти томах. Київ: В-во ІМФЕ. 2010-1016.
23. Кириченко М. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. Київ: Знан.-Прес, 2006. 228 с.
24. Китова С. Полотняний літопис України. Семантика орнаменту українського рушника. Черкаси: Брама, 2003. 224 с., іл.
25. Лащук Ю. П. Покутська кераміка. Опішне: Українське Народознавство, 1998. 160 с., іл.
26. Мала енциклопедія українського народознавства / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра іст. наук, проф. С. Павлюка. Львів: Ін-т народознавства НАНУ, 2007. С. 228-231.
27. Манько В. Українська народна писанка: науково-популярне видання. 2-ге вид., доповнене. Львів: Свічадо, 2008. 41 с., 38 с. іл.
28. Мельник В. М. Мистецтво витинанки та аплікації: Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 256 с.
29. Найден О. С. Українська народна лялька. Київ: ВД «Стилос», 2007. 240 с.
30. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: словник-довідник. Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. 216 с.
31. Соломченко О. Г. Писанки Українських Карпат. Ужгород: Карпати, 2002. 238 с.
32. Станкевич М. Є. Художнє дерево в українському мистецтві. 2002.
33. Селівачов М. Лексикон української орнаментики. Київ, 2009. 208 с.
34. Тимків Б. М., Кавас К. М. Виготовлення художніх виробів з дерева. Кн. І-ІІ. Львів: Світ, 1995, 1996.
35. Тимків Б. М. Мистецтво України та діаспори: дерево різьба сакральна й ужиткова. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2010. 312 с., іл.
36. Шевченко Є. Українська народна тканина. Київ: Артанія, 1999. 416 с., іл.
37. Шмагалю Р. Т. Енциклопедія художнього металу. Том І. Світовий та український художній метал. Класифікація, термінологія, стилістика, експертиза. Львів: Апріорі, 2015. 420 с.
38. Шмагалю Р. Т. Художній метал України ХХ – поч. ХІХ ст. Енциклопедія художнього металу. Том ІІ. Львів: Апріорі, 2015. 276 с. 668 іл.
39. Виставка майстрів декоративно-ужиткового мистецтва Івано-Франківщини [URL]: <https://www.youtube.com/watch?v=JBFOrZxjQHs/25.01.2020/14:58>
40. Музей гончарства (Колегіум мистецтв у Опішному) [URL]:// <https://www.youtube.com/watch?v=x-wD4PaMBD4/25.01.2020 15:07>

41. Косівська кераміка. Як виготовляють вироби за 300-річною технологією? [URL]: // <https://www.youtube.com/watch?v=KB1xKuVhEfc>/25.01.2020 15:11

Додаткова література:

1. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник у двох томах / Запаско Я. П. (керівник авт. колект.), Голод І. В., Білик В. І., Кравченко Я. О., Лупій С. П., Любченко В. Ф., Мельник І. А., Тарновський О. О., Шмагало Р. Т. Львів: Афіша, 2000. Т. 1. 364 с.; Т. 2. 400 с.

Викладач: Гнатюк Михайло Васильович,
доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну